

МОТИВАЦІЯ НА НАВЧАННЯ – КЛЮЧ ДО УСПІХУ

Постановка проблеми. Чому одні учні охоче йдуть до школи, а інші відмовляються вчитися й прогулюють уроки? Чому хтось успішно вписується в шкільний соціум, а в когось у школі суцільні проблеми? Мотивація, її формування й корекція лежать в основі шкільних успіхів та негараздів.

Аналіз попередніх досліджень. Багато проблем сучасної шкільної освіти є актуальними не лише для вчителів, батьків та шкільних психологів. Насамперед вони позначаються на розвитку самої дитини, її поведінці, навчанні.

Низька успішність, шкільна дезадаптація, недостатній рівень культури, що безпосередньо впливає на поведінку і спілкування учня, - далеко не

повний перелік труднощів, з якими ми стикаємося в умовах школи майже щоденно.

Як наслідок — тривожні дані статистики: частка учнів, які успішно опановують загальноосвітню програму до закінчення основної школи, зменшується в Україні до 20 %, у Росії — до 10-15 %. На сьогоднішній день вирішується проблема зацікавленості школярів до навчання, над якою працюють провідні педагоги та психологи сучасності.

Метою статті є дослідження причин відсутності інтересу до навчання, небажання дитини ходити до школи.

Виклад основного матеріалу. Діти народжуються із природною, просто навіть

інстинктивною потребою й бажанням навчатися. Малюк із вражаючим завзяттям після кожного падіння підводиться й робить спробу знову і знову, доки нарешті не здійснить свій перший самостійний крок. Кожний уперше вимовлений склад викликає в нього величезну радість і потребу невтомного повторення, безперервного вдосконалення відтвореного звуку. Отримання нових навичок є джерелом великої радості й самозадоволення. На жаль, цей природний дар найчастіше зникає разом з розвитком дитини.

У нинішніх умовах перед навчальними закладами постала проблема втрати інтересу дітей до навчання. Демотивація виражається в типовій скарзі педагогів: «Діти не хочуть учитися, батькам байдуже, як навчаються їхні діти». Ще два-три десятиліття тому це питання не стояло так гостро. Навчальні заклади мали найбільший важіль впливу на дитину — контроль, який виражався в оцінці на занятті та суворій перевірці з боку батьків. Нині оцінкою злякаєш мало кого з учнів, так само, як і батьків.

Найкращий педагог той, хто пробуджує в учнів бажання вчитися. Щоб навчити дитину, треба не просто передати їй знання і вміння, а й викликати в неї відповідну активність, пізнавальну чи практичну. Важливим структурним елементом цієї активності є мотивація, в якій виявляється ставлення дітей до навчання.

Під мотивацією розуміють сукупність спонукальних факторів, які визначають активність особистості.

Мотивація — це інтереси, потреби, прагнення, емоції, переконання, ідеали, установки, які спонукають дітей до діяльності [4, с. 115] Мотивація сприяє появі в дітей навчальної ініціативи й любові до навчання, спонукає його діяти з максимальною енергією в різних навчальних ситуаціях.

Існує кілька теорій мотивації діяльності людини, але для вчителя важливо одне: опанування способами створення на занятті такого навчального середовища, у якому б учні відчували внутрішню потребу вчитися. Це може бути за умови, коли дитина самостійно ставить перед собою цілі й докладає зусилля для їхнього досягнення [3, с. 74]

Г.Розенфельд визначає такі категорії (фактори) мотивації навчання:

1. Навчання заради навчання, без задоволення від діяльності або без інтересу до предмета викладання.

2. Навчання без особистих інтересів та користі.

3. Навчання для соціальної ідентифікації.

4. Навчання заради успіху або страху невдач.

5. Навчання з примусу або під тиском.

6. Навчання, що ґрунтується на поняттях і моральних зобов'язаннях або на загальноприйнятих нормах.

7. Навчання для досягнення мети у повсякденному житті.

8. Навчання, що ґрунтується на соціальній меті, вимогах та цінностях [5, с. 36].

Проблема формування мотивації знаходиться на стику навчання й виховання. Це означає, що увага педагогів та психологів повинна бути не тільки спрямована на здійснення учнем навчання, але і на те, як і що відбувається у розвитку особистості учня в процесі навчально-пізнавальної діяльності. Формування мотивації — це виховання у молоді ідеалів, створення системи цінностей, пріоритетів соціально прийнятних в українському суспільстві, у поєднанні з активною поведінкою учня, що означає взаємозв'язок між усвідомленими та реально діючими мотивами, єдність слова, діла та активної життєвої позиції учня.

На сучасному рівні психологічної науки педагог не має права констатувати те, що учень не хоче вчитися, необхідно з'ясувати причину небажання учня вчитися, які аспекти мотиваційної сфери у нього не сформовані і які психолого-педагогічні засоби впливу педагог повинен використовувати, щоб сформувати в учня мотивацію до навчально-пізнавальної діяльності [1, с. 9].

Формування мотивації навчання неможливо здійснити без урахування вікових особливостей учнів та їх індивідуальних психологічних характеристик. Це означає, що педагог повинен організувати навчально-виховний процес таким чином, щоб вирішувалися завдання розвитку мотиваційної сфери на певному віковому етапі та підготовки учнів до наступного етапу розвитку особистості. У зв'язку з розкриттям резервів вікового розвитку мотивації здійснюється особистісно-орієнтований підхід до навчання.

Створення розвивального простору, в якому організація навчально-пізнавальної, науково-дослідницької діяльності учнів здійснюється з урахуванням психологічних настанов щодо формування мотиваційної сфери можлива за умови плідної співпраці педагогів зі спеціалістами психологічної служби.

Висновки. Успіхи в навчанні та вихованні дітей прямо залежать від мотивації, тобто наявності значущих і діючих стимулів до засвоєння знань і придбання визначених особистісних якостей. Серед самих дітей існують величезні індивідуальні розходження — те, що є значущим для одного, не представляє інтересу для іншого. Сама мотивація виявляється ситуаційно мінливою, а те, що підходить для стимулювання навчальних і виховних інтересів у одних ситуаціях, може бути неадекватним в інших.

Таким чином, одна з головних задач у навчанні та вихованні — навчитися практично впливати на мотивацію дитини та звести до мінімуму фактори, що знижують її.

Література:

1. Гулеватий В.Л. Шляхи підвищення мотивації навчання. / Л.В.Гулеватий. – Вінниця, 2006. – 230 с.
2. Зайченко М.В. Пробудимо бажання вчитися /М.В.Зайченко. – Пирятин, 2011 – 12 с.
3. Кириленко В.В. Порушення мотивації навчання як першопричина негативної поведінки // Психолог. – 2005. – №18 – С. 7-8.
4. Маркова А. К. Проблеми формування мотиваційної навчальної діяльності./А.К.Маркова. – К., 1989. – 329 с.
5. Скуратівський Л. Мотив як рушійна сила пізнавальної діяльності учнів у процесі вивчення мови // Дивослово. – 2005. – №2 – С. 2-4.